

GÜZEL SAN'ATLAR (8)

(...dünden devam)

Peygamber (s.a.v.), latîfe için söylediği “Camları kırarsın” sözüyle Enceşe'nin güzel sesiyle develeri coşturup koşturmakla nârin yapılı kadınların rahatsız olacağını, onların rahatsız olmaması için develerin fazla coşturulmamasını anlatmak istemiştir (Müslim: 4/1811, not: 4).

Hz. Peygamber'in ve sahâbîlerinin zamanında develerin ardından hidâ yapmak (türkü söylemek) Arapların geleneği idi. Hidâ, şiirleri güzel ses ve ölçülü melodilerle okumak demektir ki biz buna türkü diyoruz. Bunu hiçbir sahâbî inkâr etmemiştir. Tersine onlar, kâh develeri hızlandırmak, kâh da yalnızlık ve tasayı, efkârı dağıtmak için hidâ yapılmasını istemişlerdir. Mubah olan şiir okuma, zevk veren güzel ses ve ölçülü melodilerle söylendiği için harâm olmaz.

a. 3) Gazâlî müzikten etkilenmeyi hayvandan da aşağı görüyor:

İmam-ı Gazâlî, Cüneyd'in: “Semâ (müzik) Hak'tan gelen ilhamdır, kalbinizi Hakk'a çeker. Hak ile dinleyen gerçeğe erer. Ama nefis ile dinleyen zındık olur.” sözünü aktardıktan sonra şöyle diyor: “Semâ'nın, gönülde derin etkisi vardır. Semâ'dan etkilenmeyen kişi eksiktir, dengesizdir, ruhâniyetten uzaktır, kaba yaratılışlıdır; develerden, kuşlardan, bütün hayvanlardan daha kaba bir doğaya sahiptir. Çünkü bu hayvanların hepsi müzikten hoşlanır, etkilenirler. Bundan dolayı kuşlar, güzel sesini duymak için Dâvûd'un başına üşüşürlerdi.” (İhyâ: 2/351)

Görülüyor ki şarkı ve türkünün, günâhlara kışkırtmayan müziğin harâm olduğuna dâir bir delîl olmadığı gibi, bunun mubah olduğunu gösteren kanıtlar çoktur. Çünkü Peygamber'in kendisi ve âilesi şarkı ve çalgı dinlemiştir.

“Bir anlamı olmayan basit sesler dinlemek caiz iken anlamlı ve hikmetli sözler bildiren sesler dinlemek neden caiz olmasın? Şi'rın bir kısmında hikmet vardır.” (İhyâ: 2/346) diyen Gazâlî semâ hakkındaki açıklamasına devamla şöyle diyor:

"Şarkı dinlemeyi kötüleyen rivâyetler, kalbde şeytânî duygular uyandıran şarkılar hakkındadır. Fakat gönülde Allah sevgisi, bayram, doğum, gurbettekinin gelmesi gibi şeylere sevinç uyandıran şarkılar, türküler şeytânın isteğine terstir. İki câriyenin, bayramda Peygamber'in evinde şarkı söylemeleri, Hz. Âişe'nin, Peygamber'in arkasında durup eğlence gösteren habeshlileri dinleyip seyretmesi ve anlattığımız diğer haberler, kalbde güzel duygular uyandıran şarkılar dinlemenin helâl olduğunu kanıtlar. Bir yerde buna cevaz verilmesi, o cevaz verilen şeyin her zaman mubah olduğu hakkında kanıttır (şarkı dinlemek bayramda caiz ise, onun gibi şenlik vesilelerinde her zaman caizdir)" (İhyâu Ulûmi'd-dîn: 2/355-356)

(devamı yarın..)